Инна
КОРОЛЁВА

Тауыштар һәм һүҙҙәр
ДОНЪЯҺЫНА БЕРЕНСЕ АҘЫМДАР

1 ЭШ ДӘФТӘРЕ

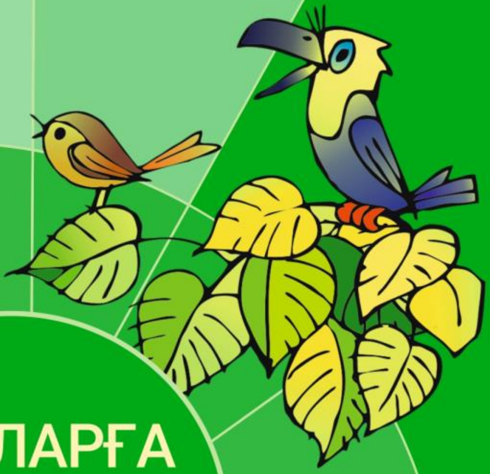

ТЫҢЛАРҒА ҺӘМ ҺӨЙЛӘРГӘ ӨЙРӘНӘМ

издательство каро

Тауыштар һәм һүҙҙәр донъяһына
беренсе аҙымдар

Кохлеар имплант ҡулланыуыҙның башланғыс осоронда
баланың ишетеү һәм һөйләүен үҫтереү буйынса
эш дәфтәре.
(Королева И. Тыңларға һәм һөйләргә өйрәнәм.
Методик ҡулланма. 1-се өлөш)

Башҡорт теленә Ғәбитова Флидәнең адаптацияһы

Санкт-Петербург - Уфа

2019

Первые шаги в мир звуков и слов

Рабочая тетрадь
по развитию слуха и речи у ребенка
на начальном этапе использования кохлеарного импланта
(Королева И.В. Учусь слушать и говорить.
Методический комплект. Ч.1)

Перевод и адаптация на башкирский язык Габитовой Флиды

Иллюстрации Л.А. Иванова

Санкт-Петербург - Уфа

2019

ЙӨКМӘТКЕ

Дәфтәрҙең әһәмиәте ____ 6

Башҡорт алфавиты ____ 12

Балала тауыштарҙы ҡабул итеүҙең башланғыс күнекмәләрен булдырыу өсөн материал____13

1-се бит. Өндәрҙе ҡабул итеүҙе тасуирлау өсөн баланың актив һәм пассив һүҙлеген булдырыу өсөн материал _________ ___________________________ 13

2-се бит. Кохлеар имплантлы бала тарафынан ҡабул ителгән өндәрҙең йышлығын һәм динамик диапазонын тикшереү өсөн материал ____________ 14

3-сө, 4-се бит. Баланың тауыш юғарылығы буйынса өндәрҙе таный һәм айыра белеүенең башланғыс күнекмәләрен формалаштыру өсөн материал _______ 15

5-се бит. Балала өндәрҙең яңғыраш оҙонлоғо буйынса айыра белеүҙең башланғыс күнекмәһен формалаштырыу өсөн материал _________________ 17

6-сы бит. Балала түбән, урта, юғары йышлыҡ диапазон телмәр өндәрен таный һәм айыра белеүен баһалау өсөн материал _______________________________ 18

7-се бит. Баланың телмәр өндәре булмаған тауыштарҙы таный һәм айыра белеү һәм уларҙы тасуирлау өсөн актив һәм пассив һүҙлеген формалаштырыу өсөн материал ________ ____ 19

Балала һүҙҙең ижек структураһын айыра башлауын һәм йыш ҡуллана торған һүҙҙәрҙе өйрәнеү өсөн формалаштырыу материалы (1-4 табл.) __ 20

Балала һөйләмдәрҙе яңғыраш дауамлылығы буйынса таный һәм айыра белеүҙең башланғыс күнекмәләрен үҫтереү өсөн материал (5-9 табл.)__ 32

Балала фонемаларҙы таный һәм айыра белеүеҙең башланғыс күнекмәләрен үҫтереү өсөн материал (10-12 табл.) ____________________ 37

Баланың йыш ҡулланыла торған һорауҙарҙы таный һәм уларға яуап бирә белеүен, үтенес менән мөрәжәғәт итеүен үҫтереү өсөн материал _______ 41

СОДЕРЖАНИЕ

Назначение тетради ________________________________ 6

Башкирский алфавит ________________________________ 12

Материал для формирования у ребенка начальных навыков восприятия звуков________________________________13

Лист 1. Материал для формирования у ребенка пассивного и активного словаря для описания восприятия звуков ________________________________ 13

Лист 2. Материал для проверки частотного диапазона звуков, воспринимаемых ребенком с кохлеарным имплантом ________________________________ 14

Лист 3, 4. Материал для формирования у ребенка начальных навыков различения и узнавания звуков по громкости ________________________________ 15

Лист 5. Материал для формирования у ребёнка начальных навыков различения звуков по длительности звучания ________________________________ 17

Лист 6. Материал для оценки умения ребенка различать и узнавать звуки речи низко-, средне- и высокочастотного диапазона ________________________________ 18

Лист 7. Материал для формирования у ребёнка начальных навыков различения и узнавания неречевых звуков, пассивного и активного словаря для описания этих звуков ________________________________ 19

Материал для формирования у ребенка начальных навыков различения слоговой структуры слов и узнавания часто используемых слов (табл. 1-4) ________________________________ 20

Материал для развития у ребенка начальных навыков различения и узнавания предложений по длительности звучания (табл. 5-9) _________ 32

Материал для развития у ребенка начальных навыков различения и узнавания фонем (табл. 10-12) ________________________________ 37

Листы 1-4. Материал для развития умения ребенка узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой _____ 41

ДӘФТӘРҘЕҢ ӘҺӘМИӘТЕ

Был дәфтәр профессор Королева И.В. “Тыңларға һәм һөйләргә өйрәнәм”[1] материалдары комплекты өлөштәренең беренсеһе булып һанала. Был дәфтәр балаға кохлеар имплант (КИ) ҡуйылғандан һуң реабилитациялау өсөн башҡорт теленә уңайлаштырылған.

Комплект бала өсөн өс эш дәфтәренән (төрлө һүрәттәр һәм һөйләм материалдарынан торған 10 өлөштө үҙ эсенә ала) һәм уларҙы ҡулланыу буйынса методик тәкдимдәрҙән тора.

1. **1-се дәфтәр «Тауыштар һәм һүҙҙәр донъяһына беренсе аҙымдар».** Кохлеар имплантлы баланың тирә-яҡ тауыштарын һәм һүҙҙең ижек структураһын ҡабул итеүен үҫтереү өсөн һүрәтле телмәр материалы.
2. **2-се дәфтәр «Тыңлайым һәм һөйләмдәр менән әйтәм».** Һөйләм һәм тексттарҙы ишетеп ҡабул итеүҙе, телмәрҙе аңлауҙы һәм бәйләнешле һөйләүҙе үҫтереү өсөн һүрәтле телмәр материалы.
3. **3-сө дәфтәр «Хәрефтәр йәки өндәр?».** Фонематик ишетеүҙе үҫтереү һәм телмәрҙең просодик характеристикаһын үҙләштереү/ҡулланыу өсөн һүрәтле телмәр материалы.
4. **Кохлеар имплант ҡуйылған балаларҙың “ишетеү” методы нигеҙендә һөйләү телмәрен үҫтереү һәм ишетеп һөйләүен үҙләштереү өсөн методик тәкдимдәр.**

---

[1] Королева И.В. Учусь слушать и говорить. Учебно-методический комплект пособий по развитию слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода (с комплектом 3 тетрадей). СПб.: КАРО, 2014.

Был ҡулланмала кохлеар имплантлы баланы башланғыс осорҙа реабилитациялау өсөн башҡорт теленә тәржемә ителгән һәм яраҡлаштырылған “Тауыштар һәм һүҙҙәр донъяһына беренсе аҙымдар” тигән беренсе дәфтәрҙән 1-се өлөшө тәкдим ителә. “Кохлеар имплант ҡуйылған балаларҙың “ишетеү” методы нигеҙендә ишетеүҙе һәм һөйләүҙе үҙләштереү һәм һөйләү телмәрен үҫтереү өсөн методик тәкдимдәр” урыҫ телле баҫмаһында коррекцион-үҫтереү дәрестәре методикаһы һәм һүрәтле материалдар менән биремдәр ентекле тасуирлана.

КИ бала менән был дәфтәрҙәге һөйләм материалы буйынса дәрестәрҙе дөрөҫ итеп үткәреү бары тик Королева И. В. “ишетеү” методы нигеҙендә “Кохлеар имплант ҡуйылған балаларҙың ишетеүҙе һәм һөйләүҙе үҙләштереү һәм һөйләү телмәрен үҫтереү өсөн методик тәкдимдәр” китабында тасуирланған инструкцияға яраҡлаштырып эшләгәндә генә мөмкин. (5-се бүлек).

Сурдопедагог атай-әсәйҙәргә бала менән өйҙә был дәфтәр буйынса
үҙ аллы нисек шөғөлләнергә икәнен аңлатырға һәм күрһәтергә тейеш.

Телмәр материалдары менән күнекмәләрҙең маҡсаттары

Беренсе өлөштөң материалдары һәм биремдәре КИ баланың ишетеп аңлауҙың түбәндәге башланғыс күнекмәләрен үҫтереү өсөн бирелә:

- Телмәрҙә булған һәм булмаған (көнкүреш һәм башҡа) тауыштарҙы таный һәм айыра белеү;
- Тауыш сигналдарынан төп акустик билдәләрҙе (тауыш юғарылығы, оҙонлоғо һ.б.) таныу һәм был билдәләрҙән тауыш сигналдарын айырыу;
- Ишетеү ярҙамында тауыш идаралығы һәм контроль;
- Һүҙҙең ижек структураһын, һөйләмдең оҙонлоғон айырыу;

- Йыш ҡулланыла торған һүҙҙәрҙе һәм һөйләмдәрҙе айырыу;
- Ижектәрҙә төп һуҙынҡыларҙы айырыу;
- Баланың хәтерендә айырым көнкүреш тауыштарҙың, һүҙҙәрҙең, фонемаларҙың образдарын тыңлап йыйыу һ.б.

Бынан тыш, балала тауыштарҙы һәм ишетеү тойғоларын тасуирлау өсөн һәм бала тарафынан ҡабул ителгән өндәрҙең йышлыҡ һәм динамик диапазонын тикшереү өсөн башланғыс актив һәм пассив һүҙлеген формалаштырыу материалдары бирелә. Әлеге өлөштә бирелгән материалдар менән эш ваҡытында бер нисә күнегеү төрө ҡулланыла:

1) асыҡлау — «Тауыш бармы, юҡмы?»; тауыштың ҡасан башланыуын һәм бөтөүен билдәләү;
2) парлы сағыштырыу ваҡытында өндәрҙең айырым сифаттарын (әкрен–юғары, бер–өс яңғырашлы, ҡыҫка–оҙон) айырыу;
3) телмәр өндәре булмаған тауыштарҙы, һүҙҙәрҙе, һөйләмдәрҙе, фонемаларҙы парлы сағыштырыу барышында айырыу һәм йәшерен һайлау ваҡытында өс һәм уннан артығыраҡ телмәр өндәре булмаған тауыштарҙы, һүҙҙәрҙе, һөйләмдәрҙе, фонемаларҙы танып алыу;
4) тауыштарҙың айырым сифаттарын ишетеп әйтеү .

Кохлеар имплантлы баланың “ишетеү” методик алымы аша ишетеү һәләтен үҫтереү бер үк ваҡытта тел системаһын һәм әйтеү күнекмәләрен параллель үҫтереүҙе үҙ эсенә ала, шуға күрә өлкән кеше күнегеүҙәрҙе үткәргән ваҡытта баланан күнегеүҙә бирелгән һүҙҙәрҙе уҡытырға(һөйләтергә) талап итә һәм үҙе үк шул һүҙҙәрҙең мәғәнәһен аңлата.

НАЗНАЧЕНИЕ ТЕТРАДИ

Настоящая тетрадь является адаптацией на татарский язык одного из разделов комплекта материалов для слухоречевой реабилитации детей после кохлеарной имплантации (КИ) профессора Королевой И.В. «Учусь слушать и говорить»[2].

Русскоязычный комплект состоит из 3 рабочих тетрадей для ребенка (включают 10 частей с разнообразным речевым материалом и иллюстрациями) и методических рекомендаций по их использованию.

1. **Тетрадь 1 «Первые шаги в мир звуков и слов».** Речевой материал с иллюстрациями для развития восприятия окружающих звуков и слоговой структуры слов у ребенка с кохлеарным имплантом
2. **Тетрадь 2 «Слушаю и говорю предложениями». Р**ечевой материал с иллюстрациями для развития восприятия предложений и текстов на слух, понимания речи, и связной речи.
3. **Тетрадь 3 «Буквы или звуки?».** Речевой материал с иллюстрациями для развития фонематического слуха и восприятия/воспроизведения просодических характеристик речи
4. **Методические рекомендации по развитию слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода**.

[2] Королева И.В. Учусь слушать и говорить. Учебно-методический комплект пособий по развитию слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода (с комплектом 3 тетрадей). СПб.: КАРО, 2014.

В данном пособии представлена переведенная и адаптированная на татарский язык первая часть тетради №1 «Первые шаги в мир звуков и слов», предназначенная для начального этапа реабилитации ребенка после кохлеарной имплантации. Подробное описание методики коррекционно-развивающих занятий и упражнений с иллюстративным материалом тетради представлено в русскоязычном издании «Методические рекомендации по развитию слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода».

Правильно проводить занятия с ребенком с КИ с речевым материалом этой тетради можно, только если это делать в соответствии с инструкцией, описанной в книге Королевой И.В. «Развитие слухового восприятия и речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода. Методические рекомендации» (глава 5).

Сурдопедагог должен объяснить и показать родителям, как самостоятельно заниматься с ребенком по этой тетради дома.

Цели упражнений с речевым материалом

Материал и задания первой части предназначены для развития у ребёнка с КИ следующих начальных навыков слухового восприятия:

- обнаружение и узнавание речевых и неречевых (бытовых и других) звуков;
- выделение в звуковых сигналах основных акустических признаков (громкость, длительность и др.) и различение звуковых сигналов по этим признакам;
- управление голосом и контроль голоса с помощью слуха;

- различение слоговой структуры слов, длины предложений;
- узнавание часто используемых слов и предложений;
- различение основных гласных в слогах;
- накопление слуховых образов отдельных бытовых звуков, слов, фонем в памяти ребёнка и др.

Кроме того, здесь содержится материал для формирования у ребенка начального пассивного и активного словаря для описания звуков и слуховых ощущений, оценки частотного и динамического диапазона звуков, воспринимаемых ребёнком. В работе с материалом пособия используется несколько основных типов упражнений:

1) обнаружение — «Есть звук, или нет звука?»; определение, когда звук начинается и когда он заканчивается;
2) различение отдельных характеристик звуков (тихий–громкий, одно–три звучания, короткий–длинный) при парном сравнении;
3) различение при парном сравнении неречевых звуков, слов, предложений, фонем и узнавание при закрытом выборе из трёх и более неречевых звуков, слов, предложений, фонем;
4) воспроизведение отдельных характеристик звуков на слух.

Развитие умения слышать у ребёнка с КИ по «слуховому» методу включает параллельное развитие языковой системы и произносительных навыков, поэтому при выполнении упражнений взрослый побуждает ребёнка читать (произносить) слова, используемые в задании, объясняет их значение.

БАШҠОРТ АЛФАВИТЫ

(Башкирский алфавит)

Аа Әә Бб Вв Гг Ғғ

Дд Ее Ёё Жж Зз Ҙҙ

Ии Йй Кк Ҡҡ Лл Мм

Нн Ңң Оо Өө Пп Рр

Сс Ҫҫ Тт Уу Үү Фф

Хх Һһ Цц Чч Шш Щщ

Ъъ Ыы Ьь Ээ Юю Яя

Балала тауыштарҙы ҡабул итеүҙең башланғыс күнекмәләрен булдырыу өсөн материал
(Материал для формирования у ребенка начальных навыков восприятия звуков)

1 бит (Лист 1)

Өндәрҙе ҡабул итеүҙе тасуирлау өсөн баланың актив һәм пассив һүҙлеген булдырыу өсөн материал
(Материал для формирования активного и пассивного словаря для описания восприятия звуков)

Ишетә́м. (Слышу) **Ишéтмәйем.** (Не слышу)

Эйé, ишетә́м. (Да, слышу) **Юк, ишéтмәйем.** (Нет,не слышу)

Мин тауы́ш ишетә́м. (Я слышу звук)

Мин тауы́ш ишéтмәйем. (Я не слышу звук)

ҡыскыры́п	**яҡшы́**	**әкрéн**
(громко)	(хорошо)	(тихо)
бéртөрлө	**төрлө́**	
(одинаковые)	(разные)	
оҡшаҕáн	**оҡшáмаған**	
(похожие)	(непохожие)	
ҡыҫҡá	**оҙóн**	
(короткий)	(длинный)	

Атай-әсәйҙәр һәм уҡытыусылар өсөн (Родителям и педагогу):

Зинһар өсөн, һүҙҙәр һәм һөйләмдәрҙе бала менән бергә уҡығыҙ һәм был һүҙ, һөйләмдәрҙең мәғәнәһен бергә асыҡлағыҙ. Бала әлеге һүҙҙәрҙе түбәндәге күнегеүҙәрҙе эшләгән ваҡытта әйтергә тейеш

Пожалуйста, прочитайте слова, предложения вместе с ребенком, обсудите, что они значат. Ребёнок должен говорить эти слова при выполнении последующих упражнений.

2 бит (Лист 2)

Кохлеар имплантлы бала тарафынан ҡабул ителгән өндәрҙең йышлығын һәм динамик диапазонын тикшереү өсөн материал

(Материал для проверки частотного и динамического диапазона звуков, воспринимаемых ребенком с кохлеарным имплантом)

ПА ПА – ПА – ПА

Ш Ш – Ш – Ш

С С – С – С

Бирем *(Задание):*

1.Тыңла һәм һына, нисә өн булды.

(Послушай и повтори звуки,послушай и сосчитай сколько было звуков)

2.Тыңлап әйт әле, өн бармы йәки юҡ.

(Послушай и скажи, был звук или нет)

3 бит (Лист 3)

Баланың тауыш юғарылығы буйынса өндәрҙе таный һәм айыра белеүенең башланғыс күнекмәләрен формалаштыру өсөн материал

(Материал для формирования у ребенка начальных навыков различения и узнавания звуков по громкости)

А Ш С

(ҡысҡырып)

(громко)

А Ш С

(яҡшы)

(хорошо)

(шым ғына)

(тихо)

А Ш С

А

(бышылдап)

(шёпот)

Бирем *(Задания):*

1.Күрһәт (әйт), мин нисек әйттем – ҡысҡырып, яҡшы, шым ғына, бышылдап.
(Покажи (скажи), как я сказала - громко, хорошо, тихо, шепотом)

2.Күрһәт, һин ниндәй өндө ишеттең.
(Покажи, какой ты звук услышал)

3.Өндө ҡысҡырып, ғәҙәттәге тауыш менән, шым ғына, бышылдап әйт.
(Произнеси звук громко, обычным голосом, тихо, шепотом)

Баланың тауыш юғарылығы буйынса өндәрҙе таный һәм айыра белеүенең башланғыс күнекмәләрен формалаштырыу өсөн материал

(Материал для формирования у ребенка начальных навыков различения и узнавания звуков по громкости)

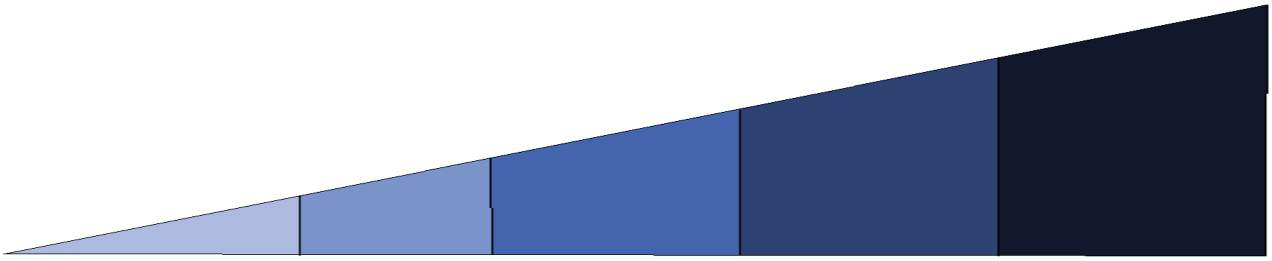

Бик шым ғына	**Шым ғына**	**Яҡшы**	**Юғары́ тауы́ш менә́н**	**Бик юғары́ тауы́ш менә́н**
(очень тихо)	(тихо)	(хорошо)	(громко)	(очень громко)

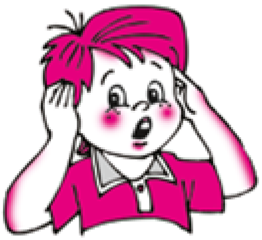

Бирем (Задание):

Ниндәй өндө ишеттең, күрһәт.

(Покажи, какой звук ты слышал)

5 бит (Лист 5)

Балала өндәрҙең яңғыраш оҙонлоғо буйынса айыра белеүҙең башланғыс күнекмәһен формалаштырыу өсөн материал

(Материал для формирования начальных навыков различения звуков по длительности звучания)

А ______________________ **оҙо́н тауы́ш** (длинный звук)

А ________ **ҡыҫҡа́ тауы́ш** (короткий звук)

У ______________________ **оҙо́н тауы́ш** (длинный звук)

У ________ **ҡыҫҡа́ тауы́ш** (короткий звук)

Ш ____________________ **оҙо́н тауы́ш** (длинный звук)

Ш ______ **ҡыҫҡа́ тауы́ш** (короткий звук)

С ______________________ **оҙо́н тауы́ш** (длинный звук)

С ________ **ҡыҫҡа́ тауы́ш** (короткий звук)

Бирем (Задания):

1. Ниндәй тауыш ишеттең, күрһәт (әйт).
(Покажи (назови), какой звук ты слышал)
2. Өндө әйт.
(Произнеси звук)

6 бит (Лист 6)

Балала түбән, урта, юғары йышлыҡ диапазон телмәр өндәрен таный һәм айыра белеүен баһалау өсөн материал

(Материал для оценки умения ребёнка различать и узнавать звуки речи низко-, средне- и высокочастотного диапазона)

А У Ш

А У С

А И У Ш С

М Н У Ә И

Ш С Ц

Бирем (Задания):

1. Ниндәй өндәр ишеттең, күрһәт. 2. Өндәрҙе ҡабатла. 3.Уҡы.

1. Покажи, какой звук ты слышал. 2. Повтори звуки 3. Прочитай.

Баланың телмәр өндәре булмаған тауыштарҙы таный һәм айыра белеү һәм уларҙы тасуирлау өсөн актив һәм пассив һүҙлеген формалаштырыу өсөн материал

(Материал для формирования начальных навыков различения и узнавания неречевых звуков,пассивного и активного словаря для их описания)

Ҡала́ҡ зыңғырла́й. Зыңғырла́у.
(Ложка звенит.Звяканье).

Ҡағы́ҙ ҡыштырҙа́й. Ҡыштырҙа́у.
(Бумага шуршит. Шуршание).

Һеҙ йүткерә́һегеҙ. Әсә́й йүткерә́. Йүткере́ү.
(Вы кашляете. Мама кашляет. Кашель).

Һеҙ әйтә́һегеҙ. Әсә́й әйтә́. Телмә́р.
(Вы говорите. Мама говорит. Речь).

Һеҙ шаҡы́йһығыҙ. Әсә́й шаҡы́й. Шаҡыу.
(Вы стучите. Мама стучит. Стук).

Балала һүҙҙең ижек структураһын айыра башлауын һәм йыш ҡуллана торған һүҙҙәрҙе өйрәнеү өсөн формалаштырыу материалы
(Материал для формирования начальных навыков различения слоговой структуры слов и узнавания часто используемых слов)

1-сө таблица (1 таблица)

Бер ижекле һәм өс ижекле һүҙҙәр (односложные, трехсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙә́р (слова из 1 слога) —	Өс ижеклé һүҙҙә́р (слова из 3 слогов) — — —
1.	**ӨЙ** (дом)	**ӨЛӘСӘ́Й** (бабушка)
2.	**ЭТ** (собака)	**ЙОҠЛАРҒА́** (спать)
3.	**АТ** (лошадь)	**УЛТЫРҒЫ́С** (стул)
4.	**ТУП** (мяч)	**БӘЛӘКӘ́Й** (маленький)
5.	**КҮҘ** (глаз)	**АШАРҒА́** (кушать)
6.	**СӘЙ** (чай)	**ЙОМОРТҠА́** (яйцо)
7.	**ҠЫҘ** (девочка)	**МАШИНА́** (машина)
8.	**СӘС** (волосы)	**БАЛАЛА́Р** (дети)
9.	**САФ** (чистый)	**УҠЫРҒА́** (читать)
10.	**АШ** (суп)	**ҺӨЙЛӘРГӘ́** (говорить)
11.	**ҺӨТ** (молоко)	**ШОКОЛА́Д** (шоколад)
12.	**ҺЫУ** (вода)	**ТУҢДЫРМА́** (мороженое)
13.	**БАШ** (голова)	**ТӘРИЛКӘ́** (тарелка)
14.	**ҠУЛ** (рука)	**УЙНАРҒА́** (играть)
15.	**ҠОШ** (птица)	**СЫНАЯ́Ҡ** (чашка)
16.	**МАЙ** (масло)	**АППАРАТ** (аппарат)
17.		
18.		

Бирем. Һүҙҙә нисә ижек барлығын тыңла һәм һана. Күрһәт /уҡы/ әйт, ниндәй һүҙ ишеттең. Зинһар өсөн, таблицаны бала менән бергә тултырып бөтөрөгөҙ.

Задания. Послушай и сосчитай число слогов в слове. Покажи/прочитай/назови, какое слово ты услышал. Пожалуйста, дополните эту таблицу вместе с ребенком.

1-се таблицаға һүрәтле материал. (Картинный материал к таблице 1).
Бер ижекле һәм өс ижекле һүҙҙәр (Односложные и трёхсложные слова)

№	Бер ижекле́ һүҙҙә́р (С лова из 1 слога) ___	Өс ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) ___ ___ ___
1	 **ӨЙ** (дом)	 **ӨЛӘСӘ́Й** (бабушка)
2	 **ЭТ** (собака)	 **ЙОҠЛАРҒА́** (спать)
3	 **ҠЫҘ** (девочка)	 **УЛТЫРҒЫ́С** (стул)
4	 **ТҮП** (мяч)	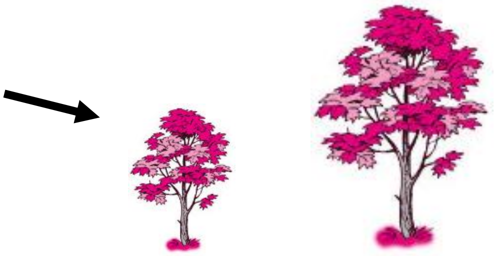 **БӘЛӘКӘ́Й** (маленький)

1-се таблицаға һүрәтле материал. (Картинный материал к таблице 1).
Бер ижекле һәм өс ижекле һүҙҙәр (Односложные и трёхсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙә́р (С лова из 1 слога) ___	Өс ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) ___ ___ ___
5	 **КҮҘ** (глаз)	 **АШАРҒА́** (кушать)
6	 **СӘЙ** (чай)	 **ЙОМОРТҠА́** (яйцо)
7	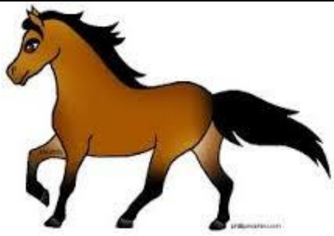 **АТ** (лошадь)	 **МАШИНА́** (машина)
8	 **СӘС** (волосы)	 **БАЛАЛА́Р** (дети)

1-се таблицаға һүрәтле материал. (Картинный материал к таблице 1).
Бер ижекле һәм өс ижекле һүҙҙәр (Односложные и трёхсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙə́р (С лова из 1 слога) ___	Өс ижеклé һүҙҙə́р (Слова из 3 слогов) ___ ___ ___
9	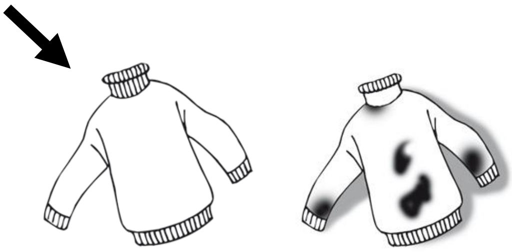 **САФ** (чистый)	**УҠЫРҒÁ** (читать)
10	**АШ** (суп)	**ҺӨЙЛƏРГƏ́** (говорить)
11	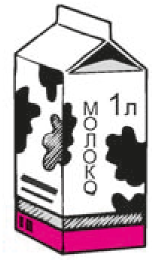 **ҺӨТ** (молоко)	**ШОКОЛÁД** (шоколад)
12	**ҺЫУ** (вода)	**ТУҢДЫРМÁ** (мороженое)

1-се таблицаға һүрәтле материал. (Картинный материал к таблице 1).
Бер ижекле һәм өс ижекле һүҙҙәр (Односложные и трёхсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙә́р (С лова из 1 слога) ___	Өс ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) ___ ___ ___
13	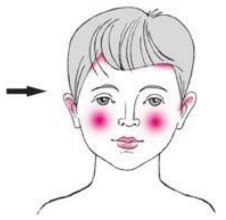 **БАШ** (голова)	 **ТӘРИЛКӘ́** (тарелка)
14	 **ҠУЛ** (рука)	 **УЙНАРҒА́** (играть)
15	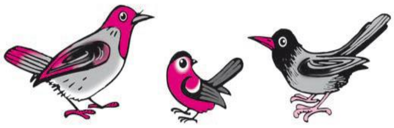 **ҠОШ** (птица)	 **СЫНАЯ́Ҡ** (чашка)
16	 **МАЙ** (масло)	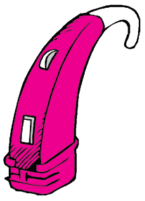 **АППАРАТ** (аппарат)

2-сө таблица (Таблица 2)

Бер, ике, өс ижекле һүҙҙәр

(Одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙә́р (слова из 1 слога) ___	Ике ижеклé һүҙҙә́р (слова из 2 слогов) ___ ___	Өс ижеклé һүҙҙә́р (слова из 3 слогов) ___ ___ ___
1.	**ӨЙ** (дом)	**АСҠЫ́С** (ключ)	**ӨЛӘСӘ́Й** (бабушка)
2.	**ЭТ** (собака)	**ИМПЛА́НТ** (имплант)	**ЙОҠЛАРҒА́** (спать)
3.	**ҠЫҘ** (девочка)	**ЯМҒЫ́Р** (дождь)	**УЛТЫРҒЫ́С** (стул)
4.	**ТУП** (мяч)	**ӨҪТӘ́Л** (стол)	**БӘЛӘКӘ́Й** (маленький)
5.	**КҮҘ** (глаз)	**ҺУҒА́Н** (лук)	**АШАРҒА́** (кушать)
6.	**СӘЙ** (чай)	**АЯ́Ҡ** (нога)	**ЙОМОРТҠА́** (яйцо)
7.	**АТ** (лошадь)	**ЭҪЕ́** (горячий)	**МАШИНА́** (машина)
8.	**СӘС** (волосы)	**СӘСКӘ́** (цветок)	**БАЛАЛА́Р** (дети)
9.	**САФ** (чистый)	**ТЫҢЛА́** (слушай)	**УҠЫРҒА́** (читать)
10.	**АШ** (суп)	**ИКМӘ́К** (хлеб)	**ҺӨЙЛӘРГӘ́** (говорить)
11.	**ҺӨТ** (молоко)	**БАБА́Й** (дедушка)	**ШОКОЛА́Д** (шоколад)
12.	**ҺЫУ** (вода)	**ОҘО́Н** (длинный)	**ТУҢДЫРМА́** (мороженое)
13.	**БАШ** (голова)	**ҠАЛА́Ҡ** (ложка)	**ҺАТЫУСЫ́** (продавец)
14.	**ҠУЛ** (рука)	**ҠАРА́** (смотри)	**УЙНАРҒА́** (играть)
15.	**ҠОШ** (птица)	**БЫСА́Ҡ** (нож)	**СЫНАЯ́Ҡ** (чашка)
16.	**МАЙ** (масло)	**БЕСӘ́Й** (кот или кошка?)	**АППАРАТ** (аппарат)
17.			
18.			

Бирем (Задания):

1. Тыңла һәм һана һүҙ нисә ижекән тора (Послушай и сосчитай число слогов в слове)
2. Күрһәт /уҡы/әйт ниндәй һүҙ ишеттең (Покажи/прочитай/назови какое слово ты услышал)
3. Зинһар өсөн, таблицаны бала менән бергә тултырып бөтөрөгөҙ (Пожалуйста, дополните эту таблицу вместе с ребенком)

2-се таблицаға һүрәтле материал. (Картинный материал к таблице 2)
Бер, ике һәм өс ижекле һүҙҙәр. (Одно-, двух- и трёхсложные слова).

№	Бер ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 1 слога) —	Ике ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 2 слогов) — —	Өс ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) — — —
1	**ӨЙ** (дом)	**АСҠЫ́С** (ключ)	**ӨЛӘСӘ́Й** (бабушка)
2	**ЭТ** (собака)	**ИМПЛА́НТ** (имплант)	**ЙОҠЛАРҒА́** (спать)
3	**ҠЫҘ** (девочка)	**ЯМҒЫ́Р** дождь)	**УЛТЫРҒЫ́С** (стул)
4	**ТҮП** (мяч)	**ӨҪТӘ́Л** (стол)	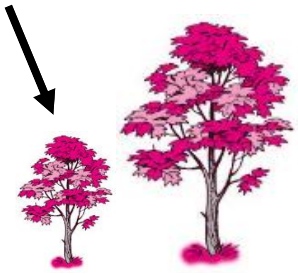 **БӘЛӘКӘ́Й** (маленький)

2-се таблицаға һүрәтле материал (Картинный материал к таблице 2)
Бер, ике һәм өс ижекле һүҙҙә́р (Одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 1 слога) ___	Ике ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 2 слогов) ___ ___	Өс ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) ___ ___ ___
5	**КҮҘ** (глаз)	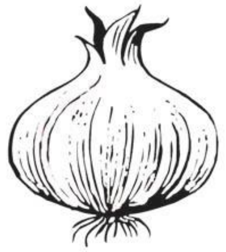 **ҺУҒА́Н** (лук)	**АШАРҒА́** (кушать)
6	**СӘЙ** (чай)	**АЯ́Ҡ** (нога)	**ЙОМОРТҠА́** (яйцо)
7	**АТ** (лошадь)	**ЭҪЕ́** (горячий)	**МАШИНА́** (машина)
8	**СӘС** (волосы)	**СӘСКӘ́** (цветок)	**БАЛАЛА́Р** (дети)

2-се таблицаға һүрәтле материал (Картинный материал к таблице 2)
Бер, ике һәм өс ижекле һүҙҙә́р (Одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 1 слога) —	Ике ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 2 слогов) — —	Өс ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) — — —
9	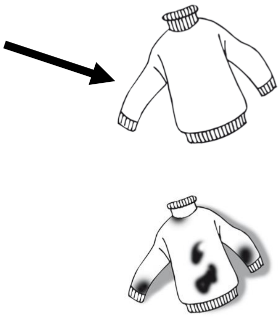 **САФ** (чистый)	 **ТЫҢЛÁ** (слушай)	 **УҠЫРҒÁ** (читать)
10	 **АШ** (суп)	 **ИКМӘ́К** (хлеб)	 **ҺӨЙЛӘРГӘ́** (говорить)
11	 **ҺӨТ** (молоко)	 **БАБÁЙ** (дедушка)	 **ШОКОЛÁД** (шоколад)
12	 **ҺЫУ** (вода)	 **ОҘÓН** (длинный)	 **ТУҢДЫРМÁ** (мороженое)

2-се таблицаға һүрәтле материал (Картинный материал к таблице 2)

Бер, ике һәм өс ижекле һүҙҙәр (Одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 1 слога) —	Ике ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 2 слогов) — —	Өс ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) — — —
13	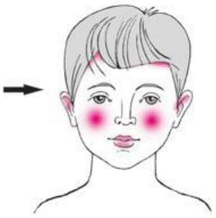 **БАШ** (голова)	**ҠАЛА́Ҡ** (ложка)	**ТӘРИЛКӘ́** (тарелка)
14	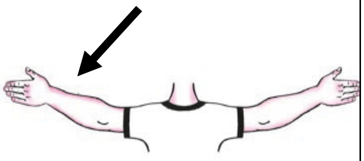 **ҠУЛ** (рука)	**ҠАРА́** (смотри)	**УЙНАРҒА́** **(играть)**
15	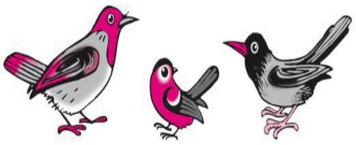 **ҠОШ** (птица)	**БЫСА́Ҡ** (нож)	**СЫНАЯ́Ҡ** (чашка)
16	**МАЙ** (масло)	**БЕСӘ́Й** (кошка)	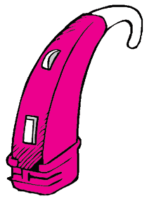 **АППАРАТ** (аппарат)

3-сө таблица (Таблица 3)

Бер, ике һәм өс ижекле һүҙҙәр (Одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижекле́ һүҙҙә́р (слова из 1 слога) ___	Ике ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 2 слогов) ___ ___	Өс ижекле́ һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) ___ ___
1	**МИН** (я)	**АУЫ́Ҙ** (рот) сколько слогов -3?	**КҮГӘРСЕ́Н** (голубь)
2	**ЮҠ** (нет)	**РӘХМӘ́Т** (спасибо)	**ҠАРАҢҒЫ́** (темно)
3	**БИТ** (лицо)	**БЫСРА́Ҡ** (грязный)	**КАРАУА́Т** (кровать)
4	**ТОҘ** (соль)	**МАЛА́Й** (мальчик)	**ЙӘШЕЛСӘ́** (овощи)
5	**ҺИН** (ты)	**БАБА́Й** (дедушка)	**ИҒТИБА́Р** (внимание)
6	**ҠЫШ** (зима)	**РИЗЫ́Ҡ** (еда)	**КҮБӘЛӘ́К** (бабочка)
7	**ЙӘЙ** (лето)	**БЫСА́Ҡ** (нож)	**УЙЫНСЫ́Ҡ** (игрушка)
8	**АЙ** (луна)	**МУНСА́** (баня)	**ЯРАМА́Й** (нельзя)
9	**ИТ** (мясо)	**УРА́М** (улица)	**ТӘНӘФЕ́С** (перерыв)
10	**КӨН** (день)	**БҮЛӘ́К** (подарок)	**ДӘРЕСЛЕ́К** (учебник)
11	**ТӨН** (ночь)	**БАҠСА́** (огород)	**ТӘРИЛКӘ́** (тарелка)
12	**АҠ** (белый)	**ҺАУА́** (воздух)	**УЛТЫРА́** (сидит)
13	**ҠАР** (снег)	**ЙҮГЕ́Р** (беги)	**АШНАҠСЫ́** (повар)
14	**АШ** (суп)	**КИШЕ́Р** (морковь)	**БӘЛӘКӘ́Й** (маленький)
15	**АЛ** (возьми)	**ҠУЯ́Н** (заяц)	**АҠЫЛЛЫ́** (умный)
16	**БИР** (дай)	**ӘЙҘӘ́** (айда)	**БӘХЕТЛЕ́** (счастливый)
17			
18			

Бирем (Задания):

4. Тыңла һәм һана һүҙ нисә ижекән тора (Послушай и сосчитай число слогов в слове)
5. Күрһәт /уҡы/әйт ниндәй һүҙ ишеттең (Покажи/прочитай/назови какое слово ты услышал)
6. Зинһар өсөн, таблицаны бала менән бергә тултырып бөтөрөгөҙ (Пожалуйста, дополните эту таблицу вместе с ребенком)

4-се таблица (Таблица 4)

Бер, ике һәм өс ижекле һүҙҙәр (одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижеклé һүҙҙә́р Слова из 1 слога) ___	Ике ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 2 слогов) ___ ___	Өс ижеклé һүҙҙә́р (Слова из 3 слогов) ___ ___ ___
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			

Атай-әсәйҙәргә һәм педагогтарға. Зинһар өсөн, был таблицаны бала менән бергә тултырығыҙ. Балаға өйҙә йәки шөғөл ваҡытында йыш ҡулланыла торған, йәиһә ул үҙе һеҙҙең менән аралашҡанда ҡуллана торған һүҙҙәрҙе һайларға тырышығыҙ. Әгәр бала һөйләшмәһә, был ситуацияға ҡағылышлы һүҙҙәр керетелә.

Родителям и педагогу. Пожалуйста, заполните эту таблицу вместе с ребёнком. Постарайтесь, чтобы это были слова, которые вы часто говорите ребёнку дома или на занятии, или те, которые он использует, когда общается с вами. Если ребёнок не говорит, то включаются слова, которые ребёнок должен сказать в этих ситуациях.

Балала һөйләмдәрҙе яңғыраш дауамлылығы буйынса таный һәм айыра белеүенең башланғыс күнекмәләрен үҫтереү өсөн материал (5-9 табл.)

(Материал для развития у ребенка начальных навыков различения и узнавания предложений по длительности звучания (табл.5-9))

Йыш осрай торған һөйләмдәр. (Часто встречающиеся предложения). 5-се таблица (Таблица 5)

№	Оҙо́н һөйлә́м (Длинное предложение)	Ҡыҫҡа́ һөйлә́м (Короткое предложение)
1.	**Ҡыҙ кита́п уҡы́й**. (Девочка читает книгу).	**Сәлә́м!** (Привет).
2.	**Әсәйҙе́ң ко́фтаһы мату́р.** (У мамы красивая кофта).	**Әйт.** (Говори).
3.	**Ата́й маши́нала өйгә́ ҡайтаса́к.** (Папа приедет домой на машине).	**Тыңла́.** (Послушай).
4.	**Өләсә́й телефонда́н һөйләшә́.** (Бабушка говорит по телефону).	**Көт мине́.** (Подожди меня).
5.	**Малайҙа́р туп менә́н уйнайҙа́р.** (Мальчики играют в мяч).	**Ҡулыңды́ йыу.** (Помой руки).
6.	**Өҫтәлдә́ ҡағы́ҙ менә́н ҡәләмдә́р ята́.** (Карандаши с бумагой лежат на столе)	**Сәйеңде эс.** (Пей чай).
7.	**Уҡытыусы́ дәфтәрҙә́ яҙа́.** (Учительница пишет в тетради).	**Икмәкте́ ал.** (Возьми хлеб).
8.	**Балала́р телеви́зор ҡара́й.** (Ребята смотрят телевизор).	**Рәхмә́т.** (Спасибо).
9.	**Һин бөгөн якшы́ шөғөлләнде́ң.** (Ты сегодня хорошо занимался).	**Мин ишетә́м.** (Я слышу).
10.	**Мин әсә́йем менә́н тышҡа́ сыға́м.** (Я с мамой пойду гулять на улицу).	**Бир миңә́.** (Дай мне).

Бирем. Тыңла һәм әйт ниндәй һөйләм ишеттең. Уҡы.

Задание. Послушай и скажи, какое предложение ты услышал. Прочитай.

6-сы таблица (Таблица 6)

Йыш осрай торған һөйләмдәр (Часто встречающиеся предложения)

Оҙо́н һөйлә́м (Длинное предложение)	Ҡыҫҡа́ һөйлә́м (Короткое предложение)
Өләсә́й китáп уҡы́й. (Бабушка читает книгу).	**Ҡыҙ ултыра́.** (Девочка сидит).
Ҡыҙ пече́нье менә́н сәй эсә́. (Девочка пьёт чай с печеньем).	**Өләсә́й йоҡла́й.** (Бабушка спит).
Мала́й дәфтәргә́ яҙа́. (Мальчик пишет в тетради).	**Баба́й атла́й.** (Дедушка идёт).

7-се таблица (Таблица 7)

Йыш осрай торған һөйләмдәр (Часто встречающиеся предложения)

№	Оҙо́н һөйлә́м (Длинное предложение)	Ҡыҫҡа́ һөйлә́м (Короткое предложение)
1.	**Ҡыҙ ултырғыста́ ултыра́.** (Девочка сидит на стуле).	**Олата́й йоҡла́й.** (Дедушка спит).
2.	**Өләсә́й аш ашá́й.** (Бабушка кушает суп).	**Апа́й бара́.** (Сестра идет).
3.	**Мала́й баҫы́п тора́.** (Мальчик стоит).	**Ағá́й уйла́й.** (Брат думает).
4.	**Олата́й ҡалы́н кита́п уҡы́й.** (Дедушка читает толстую книгу).	**Мала́й уҡы́й.** (Мальчик читает).
5.	**Өләсә́й ҡул йыуа́.** (Бабушка моет руки).	**Апа́й эсә́.** (Сестра пьет).
6.	**Ҡыҙ телефонда́н һөйләшә́.** (Девочка говорит по телефону).	**Әсә́й әйтә́.** (Мама говорит).
7.	**Баба́й телеви́зор ҡара́й.** (Дядя смотрит телефизор).	**Һеңле́ уйна́й.** (Сестренка играет) .
8.	**Өләсә́й ҡойма́ҡ ҡоя́.** (Бабушка готовит блины).	**Апа́й яҙа́.** (Тётя пишет).
9.	**Балала́р туп уйнайҙа́р.** (Ребята играют в мяч).	**Мала́й көлә́.** (Мальчик смеётся).
10.	**Олата́й велосипедта́ бара́.** (Дедушка едет на велосипеде).	**Ата́й тора́.** (Папа стоит).

8-се таблица (Таблица 8)

Йыш осрай торған һөйләмдәр (Часто встречающиеся предложения)

№	Оҙо́н һөйләмдә́р (Длинные предложения)	Ҡыҫҡа́ һөйләмдә́р (Короткие предложения)
1.	**Һинé̋ң исемé̋ң ни́сек?** (Как тебя зовут?)	**Ләйсә́н.** (баланы́ң исемé). (имя ребенка)
2.	**Һиңә́ нисә́ йәш?** (Сколько тебе лет?)	**Етé.** (баланы́ң йәшé). Семь. (возраст ребёнка).
3.	**Һинé̋ң тыуға́н көнө́ң ҡаса́н?** (Когда твой день рождения?)	**Марттá.** (баланы́ң тыуға́н айы́). В марте. (месяц рождения ребёнка).
4.	**Һин ҡа́йҙа йәшә́йең?** (Где ты живешь?)	**Салауаттá.** (баланы́ң йәшәгә́н ҡалаһы́). В Салавате.
5.	**Һинé̋ң әсәйеңдé̋ң исемé ни́сек?** (Как зовут твою маму?)	**Гүзә́л.** (баланы́ң әсәһенé̋ң исемé). (имя мамы ребёнка).
6.	**Һинé̋ң аппаратьí̋ң ҡайҙá?** (Где твой аппарат?)	**Бындá.** (Здесь).
7.	**Һинé̋ң ая́к кейемé̋ң нинд ә́й төҫтә́?** (Какого цвета твоя обувь?)	**Зәңгә́р.** (баланы́ң ая́к кейемé төҫө́). Синий. (цвет обуви ребёнка).
8.	**Һинé̋ң ағайы́ң бáрмы?** (У тебя есть брат?)	**Эйé(юҡ).** Да(нет).
9.	**Ҡыштáн һуң ни́ндәй миҙгéл булá?** (Что будет после зимы?)	**Яҙ.** (Весна).
10.	**Эттé̋ң нисә́ аяғы́ бар?** (Сколько ног у собаки?)	**Дүрт.** (Четыре).

Зинһар өсөн, таблицаны алдан уҡ бала менән бергә ҡарап тултырығыҙ.
Пожалуйста, заполните предварительно эту таблицу вместе с ребёнком.

9-сы таблица (Таблица 9)

Йыш осрай торған һөйләмдәр (Часто встречающиеся предложения)

№	Оҙо́н һөйләмдә́р (Длинные предложения)	Ҡыҫҡа́ һөйләмдә́р (Короткие предложения)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Атай-әсәйҙәргә һәм педагогтарға. Зинһар өсөн, был таблицаны бала менән бергә тултырығыҙ. Балаға өйҙә йәки шөғөл ваҡытында йыш ҡулланыла торған, йәиһә ул үҙе һеҙҙең менән аралашҡанда ҡуллана торған һөйләмдәрҙе һайларға тырышығыҙ. Әгәр бала һөйләшмәһә, был ситуацияға ҡағылышлы һөйләмдәр керетелә.

Родителям и педагогу. Пожалуйста, заполните эту таблицу вместе с ребёнком. Постарайтесь, чтобы это были предложения, которые вы часто говорите ребёнку дома или на занятии, или те, которые он использует, когда общается с вами. Если ребёнок не говорит, то включаются слова и предложения, которые ребёнок должен сказать в этих ситуациях.

Балала фонемаларҙы таный һәм айыра белеүенең башланғыс күнекмәләрен үҫтереү өсөн материал (10-12 табл.)

(Материал для развития у ребенка начальных навыков различения и узнавания фонем)

10-сы таблица (Таблица 10)

Баланың парлы сағыштырыу ваҡытында һуҙынҡы һәм тартынҡы өндәрҙе айыра белеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения ребенка различать гласные и согласные звуки при парном сравнении)

1	**Ә - Ф**	**У - Ç**
2	**Ә - С**	**У - Ш**
3	**А - Ц**	**У - Х**
4	**А - П**	**У - К**
5	**А - Ҡ**	**Ү – Т**
6	**А - Т**	**Ү - Ф**
7	**А - Ғ**	**Ү - З**
8	**О - Ч**	**И - Ж**
9	**О - Ж**	**И - Р**
10	**О - З**	**И – Щ**
11	**О – Г**	**И - Б**
12	**О - П**	**И - К**
13	**О - Т**	**И - Д**
14	**О - Ж**	**И - Ҙ**
15	**Э - П**	**И - Ң**
16	**Э - Ц**	**Ы - Ф**
17	**Э - Т**	**Ы - Д**
18	**Э - Һ**	**Ы - С**
19	**Э - В**	**Ы - Б**
20	**Ө - Ч**	**Ы - Л**
21	**Ө – Г**	**Ы – Р**

Задания: 1. Покажи / произнеси, какой ты звук слышал; 2. Произнеси звук. 3. Прочитай

11-сы таблица (Таблица 11)

Баланың “тартынҡы+һуҙынҡы”, “тартынҡы+һуҙынҡы+тартынҡы” иҗеклəрдə һуҙынҡы өндəрҙе айыра белеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения ребенка различать гласные звуки в слогах «согласный + гласный», «согласный + гласный + согласный»)

Һуҙынҡы́ [а]-[и] (Гласные [а] - [и])

<u>А - И</u> **ЗА - ЗИ** **ЖА** **ВА - ВИ** **ҒА**	**БА - БИ** **ДА - ДИ** **ГА - ГИ** **ЦА** **ҘА - ҘИ**	**ФА - ФИ** **КА - КИ** **ТА - ТИ** **ПА - ПИ** **ҠА**	**ША** **ЧИ** **ХА - ХИ** **СА - СИ** **ҺА - ҺИ**	**МА - МИ** **НА - НИ** **ЛА - ЛИ** **РА - РИ** **ҪА - ҪИ**
<u>А - И</u> **ЗАС - ЗИС** **ЖАС** **ВАФ - ВИФ** **ҒАС**	**БАП - БИП** **ДАТ - ДИТ** **ГАК - ГИК** **ЦАЦ** **ҘАП - ҘИП**	**ФАФ - ФИФ** **КАК - КИК** **ТАТ - ТИТ** **ПАП - ПИП** **ҠАҠ**	**ШАШ** **ЧИЧ** **ХАХ - ХИХ** **САС - СИС** **ҺАН - ҺИН**	**МАМ - МИМ** **НАН - НИН** **ЛАЛ - ЛИЛ** **РАР - РИР** **ҪАҪ - ҪИҪ**

12-се таблица (Таблица 12)

Баланың “тартынҡы+һуҙынҡы”, “тартынҡы+һуҙынҡы+тартынҡы” ижекләрҙә һуҙынҡы өндәрҙе айыра белеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения различать гласные звуки в слогах « согласный + гласный», «согласный + гласный + согласный»)

Һуҙынҡы́ [а]-[у] (Гласные [а] – [у])

<u>А - У</u>	**БА - БУ**	**ФА - ФУ**	**ША - ШУ**	**МА - МУ**
ЗА - ЗУ	**ДА - ДУ**	**КА - КУ**		**НА - НУ**
ЖА - ЖУ	**ГА - ГУ**	**ТА - ТУ**	**ХА - ХУ**	**ЛА - ЛУ**
ВА - ВУ	**ЦА - ЦУ**	**ПА - ПУ**	**СА - СУ**	**РА - РУ**
ҒА - ҒУ	**ҘА - ҘУ**	**ҠА - ҠУ**	**ҺА - ҺУ**	**ҪА - ҪУ**
<u>А - У</u>	**БАП - БУП**	**ФАФ - ФУФ**	**ШАШ - ШУШ**	**МАМ - МУМ**
ЗАС - ЗУС	**ДАТ - ДУТ**	**КАК - КУК**		**НАН - НУН**
ЖАШ - ЖУШ	**ГАК - ГУК**	**ТАТ - ТУТ**	**ХАХ - ХУХ**	**ЛАЛ - ЛУЛ**
ВАФ - ВУФ	**ЦАЦ - ЦУЦ**	**ПАП - ПУП**	**САС - СУС**	**РАР - РУР**
ҒАС - ҒУС	**ҘАҪ - ҘУҪ**	**ҠАҠ - ҠУҠ**	**ҺАҢ - ҺУҢ**	**ҪАҪ - ҪУҪ**

13-се таблица (Таблица 13)

Баланың “тартынҡы+һуҙынҡы”, “тартынҡы+һуҙынҡы+тартынҡы” иҗекләрҙә һуҙынҡы өндәрҙе айыра белеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения ребенка различать гласные звуки в слогах « согласный + гласный», «согласный + гласный + согласный»)

Һуҙынҡылáр [а] -[и] -[у] (Гласные [а]- [и] – [у])

ЗА – ЗИ - ЗУ	**ФА - ФИ - ФУ**	**ФАФ - ФИФ - ФУФ**	**ГАК - ГИК - ГУК**
ЖА - - ЖУ	**КА – КИ - КУ**	**ЖАШ – - ЖУШ**	**КАК – КИК - КУК**
ВА – ВИ - ВУ	**ТА – ТИ - ТУ**	**ВАФ – ВИФ - ВУФ**	**ТАТ – ТИТ - ТУТ**
БА – БИ - БУ	**ПА – ПИ - ПУ**	**ШАШ – ШИШ - ШУШ**	**ПАП – ПИП - ПУП**
ДА – ДИ - ДУ	**ЦА – - ЦУ**	**– ЩИЩ -**	**БАП – БИП - БУП**
ГА – ГИ - ГУ	**ША – ШИ - ШУ**	**ЗАС – ЗИС - ЗУС**	**ДАТ – ДИТ - ДУТ**
МА - МИ - МУ	**- ЧИ -**	**САС – СИС - СУС**	**ЦАЦ – ЦИЦ - ЦУЦ**
НА - НИ - НУ	**– ЩИ -**	**МАМ - МИМ - МУМ**	**– ЧИЧ -**
ЛА – ЛИ - ЛУ	**ХА – ХИ - ХУ**	**НАН - НИН - НУН**	**ХАХ – ХИХ – ХУХ**
РА – РИ - РУ	**СА – СИ - СУ**	**ЛАЛ – ЛИЛ - ЛУЛ**	**ҘАҪ – ҘИҪ – ҘУҪ**
ҒА – ҒИ - ҒУ	**ҘА - ҘИ - ҘУ**	**РАР – РИР - РУР**	**һАһ – һИһ – һУһ**
ҠА – ҠИ – ҠУ	**ҪА – ҪИ – ҪУ**	**ҒАҒ – ҒИҒ – ҒУҒ**	**ҪАҪ – ҪИҪ – ҪУҪ**
һА – һИ – һУ		**ҠАҠ – - ҠУҠ**	

1-се бит (Лист 1)

Баланың йыш ҡулланыла торған һорауҙарҙы таный һәм уларға яуап бирә белеүен, үтенес менән мөрәжәғәт итеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения ребенка узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

Һинéң нимə́ эшләгéң килə́? (Что ты хочешь делать?)

Һин нимə́ эшләйәсə́кһең? (Что ты будешь делать?)

Мин … телə́йем. (Я хочу… .)

Мин … телə́мәйем . (Я не хочу… .)

Мин хәҙер ... . (Я буду … .)

Мин ... . (Я не буду … .)

Э́смәйем, шы́умайым, уйна́майым, аша́майым, йоҡла́майым, кейéнмәйем, йыуы́нмайым, йөрө́п кéрмәйем.

(Пить, кататься, играть, кушать (есть), спать, одеваться, мыться, гулять).

2-се бит (Лист 2)

Баланың йыш ҡулланыла торған һорауҙарҙы таный һәм уларға яуап бирә белеүен, үтенес менән мөрәжәғәт итеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения ребенка узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

Һине́ң нимә́ эшләге́ң килә́?

(Что ты хочешь делать?)

Һин нимә́ эшләйәсә́кһең?

(Что ты будешь делать?)

Мин … теләйем. (Я хочу… .)

Мин … теләмәйем. (Я не хочу… .)

Мин хәҙер … . (Я буду… .)

Мин … . (Я не буду….)

Тыңла́майым, һүрә́т төшө́рмәйем, уҡы́майым, бейе́мәйем, шөғөллә́нмәйем, бәҙрәфкә́ ба́рмайым, йыйышты́рмайым.

(Слушать, рисовать, читать,танцевать, заниматься, в туалет, убираться).

3-сө бит (Лист 3)

Баланың йыш ҡулланыла торған һорауҙарҙы таный һәм уларға яуап бирә белеүен, үтенес менән мөрәжәғәт итеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения ребенка узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

Һиңә́ нимә́ бирергә́? (Что тебе дать?)

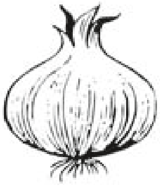

Миңә́ ... бир. (Дай мне ... .)

Миңә́ ... би́регеҙ әле́. (Дайте мне... .)

Зинһа́р өсө́н, миңә́ ... би́р әле́. (Дай мне, пожалуйста, ...)

Зинһа́р өсө́н, миңә́ ... би́регеҙ әле́. (Дайте мне, пожалуйста, ...)

... алырға́ яра́ймы? (Можно взять...?)

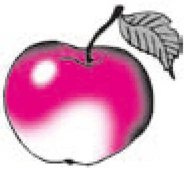

Мин ... алһа́м яра́ймы? (Можно мне взять...?)

Һөт, аш, алма́, шокола́д, сәй, пече́нье, торт, сосискала́р, һуға́н, бәле́ш, сәк-сәк, былау.

(Молоко, суп, яблоко, шоколад, чай, печенье, , торт, сосиски, лук, вак-беляш, чак-чак, плов).

4-се бит (Лист 4)

Баланың йыш ҡулланыла торған һорауҙарҙы таный һәм уларға яуап бирә белеүен, үтенес менән мөрәжәғәт итеүен үҫтереү өсөн материал

(Материал для развития умения ребенка узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

Һин нимә́ телә́йһең?

(Что ты хочешь?)

Һин нимә́ ярата́һың?

(Что ты любишь?)

Мин ... телә́йем. (Я хочу... .)

Мин ... теләмә́йем. (Я не хочу... .)

Мин ... ярата́м. (Я люблю ... .)

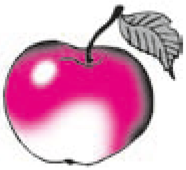

Мин ... яратма́йым. (Я не люблю ... .)

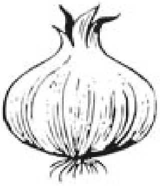

Һөт, аш, алма́, шокола́д, сәй, пече́нье, торт, сосискала́р, һуға́н, бәле́ш, сәк-сәк, былау.

(Молоко, суп, апельсин, яблоко, шоколад, чай, хлеб, печенье, торт, сосиски, лук, вак-беляш, чак-чак, плов.)